

**ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ & ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΔΡΑΣΗΣ LEADER
ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ-ΠΥΛΗΣ**

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ: 1995

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ:

1. Η μελέτη αφορά την διερεύνηση των δυνατοτήτων για την βέλτιστη αξιοποίηση των παραγόμενων τουριστικών υπηρεσιών και των τοπικών χαρακτηριστικών προϊόντων στην και σαφώς γεωγραφικά προσδιορισμένη περιοχή εφαρμογής του προγράμματος LEADER Καλαμπάκας-Πύλης.
2. Στόχος της μελέτης είναι ο προσδιορισμός - με βάση μια λεπτομερή καταγραφή της ήδη υπάρχουσας κατάστασης σε δύο στρατηγικούς τομείς που φαίνεται ότι σε σχέση με τα γενικότερα χαρακτηριστικά της περιοχής αποτελούν σημαντικές προτεραιότητες για το μελλοντικό αναπτυξιακό "προφίλ" της περιοχής - του καλύτερου τρόπου με τον οποίο οι επεμβάσεις που θα προταθούν να εγγυούνται το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.
3. Αυτό, μεταξύ άλλων σημαίνει ότι, η μελέτη θα βασίζεται επίσης σε μια έρευνα των σύγχρονων τάσεων που επικρατούν τόσο στην εσωτερική όσο και στην διεθνή αγορά στους τομείς αγροτουρισμού/περιβαλλοντικού τουρισμού καθώς και της οργάνωσης-προώθησης τοπικών χαρακτηριστικών προϊόντων, έτσι ώστε να είναι σε θέση να συγκρίνει και να αξιολογεί το επίπεδο της υπάρχουσας κατάστασης και να προτείνει τις περαιτέρω κατευθύνσεις με σαφή και ρεαλιστικό τρόπο.
4. Μεθοδολογικά το αποτέλεσμα των δύο προηγούμενων παραγράφων 2 και 3 παίρνοντας μαζί ως βασική παράμετρο την τοπική ιδιαιτερότητα της περιοχής εφαρμογής, θα προτείνει μοντέλα ανάπτυξης που στοχεύουν στην ανάδειξη ενός "προφίλ" της περιοχής που θα διασφαλίζει προοπτικά την οικονομική και κοινωνική υπόσταση των κατοίκων, μέσα στο πλαίσιο των σύγχρονων εξελίξεων.
5. Στους παραπάνω άξονες θα πρέπει να προστεθεί και η οικολογική διάσταση, η οποία δεν αποτελεί ιδιαίτερο θεματικό άξονα, αλλά μια συνολική θεώρηση και μέριμνα που αφορά το σύνολο της μελέτης. Κατά δεύτερο λόγο η οικολογική διάσταση της μελέτης αφορά ειδικότερα την μελέτη της οικολογικής σημασίας και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προτεινόμενων μέτρων και παρεμβάσεων.
6. Με βάση τα προηγούμενα η μελέτη θα δίνει συγκεκριμένα και σαφή στοιχεία για την πιθανότητα εξεύρεσης είτε εθνικών είτε κοινοτικών χρηματοδοτικών πόρων με στόχο το προγραμματισμό των προτεινόμενων παρεμβάσεων.
7. Η μελέτη θα αποτελείται από τέσσερις αλληλοσυμπληρωνόμενους θεματικούς άξονες:
I)Καταγραφή και προσδιορισμός της υφιστάμενης κατάστασης.
II)Σύγχρονες τάσεις και εξελίξεις.
III)Σύνθεση του μοντέλου - Καθορισμός κριτηρίων.
IV)Πρόταση εφαρμογής.
8. Οι παραπάνω θεματικοί άξονες δεν συνιστούν πραγματικά χωριστούς τομείς μελέτης, αλλά αποτελούν μια συμβατική μόνο και μεθοδολογική διάκριση μεταξύ τεσσάρων αλληλοσυμπληρωνόμενων προσεγγίσεων του ενός και ενιαίου αναπτυξιακού προβλήματος της περιοχής.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Οι προϋποθέσεις και οι παράμετροι της μελέτης οριοθετούν και τα πλαίσιά της, λαμβάνοντας υπόψη τις επιθυμητές κατευθύνσεις ανάπτυξης της μελέτης και ειδικότερα : α) την οργανική επανένταξη της ορεινής περιοχής Καλαμπάκας - Πύλης στο Νομό και την ευρύτερη περιφέρεια με χαρακτήρα αλληλοσυμπλήρωσης. β) την εξομάλυνση των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών των πόλεων Καλαμπάκας και Πύλης με μια σύγχρονη και ιδιότυπη αναπτυξιακή φυσιογνωμία. γ) την ενίσχυση του πόλου Καλαμπάκας - Μετεώρων ως

πνευματικού και τουριστικού κέντρου με διεθνή ακτινοβολία λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη τον πνευματικό χαρακτήρα και την φυσική αυθεντικότητα του συγκροτήματος. δ) την ανάδειξη δύο άλλων τουριστικών και πολιτιστικών αξόνων : ι. Μετέωρα - Καλαμπάκα - Τρίκαλα ιι. Καλαμπάκα - Ασπροποτάμου (Τρία Ποτάμια) - Περούλι - Πύλη. **α. Καταγραφή - προσδιορισμός υφιστάμενης κατάστασης και συμπεράσματα** Στόχος της φάσεως αυτής είναι μέσα από την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής, να διερευνηθούν οι δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και οι δυνατότητες αξιοποίησης των τοπικών προϊόντων της περιοχής. Η ανάλυση αυτή ωστόσο έχει δύο κυρίους άξονες διερεύνησης, πρώτον τους Φυσικούς πόρους και ιδιαιτερότητες της περιοχής και δεύτερον το Ανθρώπινο δυναμικό. Η διερεύνηση των ανθρωπίνων πόρων αποσκοπεί στο να εξετάσει τις αναπτυξιακές δυνατότητες της περιοχής σε σχέση με τον ανθρώπινο παράγοντα, διότι η βάση της ανάπτυξης πρέπει να είναι ανθρωποκεντρική. Αυτή η θέση στηρίζεται στο γεγονός ότι Ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού. Εμπεριστατωμένες μελέτες έχουν άλλωστε αποδείξει, ότι υπεύθυνα για την υπανάπτυξη της υπαίθρου δεν είναι η έλλειψη φυσικών πόρων ή μη συσσώρευση κεφαλαίου, αλλά περισσότερο η μη ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού που υπολανθάνει. Στα πλαίσια αυτά η καταγραφή των διαφόρων δημογραφικών στοιχείων (πληθυσμιακή εξέλιξη, μορφωτικό επίπεδο, οικιστική διάρθρωση κ.λπ.) και των στοιχείων απασχόλησης (κατά κλάδο δραστηριότητας, κατά θέση στο επάγγελμα, κατά φύλο κ.λπ.) δίνει ταυτόχρονα τις δυνατότητες αξιοποίησης και ενεργοποίησης του τοπικού δυναμικού στους ζητούμενους τομείς (τουρισμός - τοπικά προϊόντα). Η θέση και τα φυσικά δεδομένα της υπό έρευνα περιοχής που παρουσιάζονται στο πρώτο και δεύτερο κεφάλαιο στοχεύουν στη διαπίστωση των στοιχείων εκείνων, που συνθέτουν το γεωφυσικό τοπίο της περιοχής. Η έρευνα αυτή γίνεται πιο συγκεκριμένη στην συνέχεια εξετάζοντας τα οικολογικά και πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής ερευνώντας ταυτόχρονα τους πόλους τουριστικής ανάπτυξης και δημιουργίας εναλλακτικών μορφών τουρισμού που αποτελούν συστατικά στοιχεία του μοντέλου ανάπτυξης που σχεδιάζεται στη δεύτερη φάση της μελέτης. Η τεχνική και κοινωνική υποδομή που σκιαγραφείται στο τέταρτο κεφάλαιο, είναι απαραίτητη όχι μόνο για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και την προώθηση των τοπικών προϊόντων, που αποτελούν θέμα της παρούσης μελέτης, αλλά και προϋπόθεση για την ευρύτερη ανάπτυξη της περιοχής. Ταυτόχρονα αποτυπώνουν τον βαθμό ανάπτυξης της περιοχής και για το λόγο αυτό αποτελούν ακόμη ένα μέρος της έρευνας που εντάσσεται στην πρώτη φάση της μελέτης. Η εξέταση του ανθρώπινου παράγοντα και της απασχόλησής του (πέμπτο και έκτο κεφάλαιο) όπως αναφέρθηκε και παραπάνω δείχνει και τις δυνατότητες αξιοποίησης και ενεργοποίησης. Για το λόγο αυτό κρίνεται αναγκαία μία συνοπτική ανάλυση των οικονομικών δραστηριοτήτων της περιοχής, ώστε να σχηματισθεί μία σφαιρική εικόνα της οικονομικής κατάστασης στην περιοχή. Ταυτόχρονα γίνεται προσπάθεια εντοπισμού των κλάδων εκείνων που παρουσιάζουν συγκριτικά πλεονεκτήματα και δυνατότητες ανάπτυξης. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στον πρωτογενή τομέα (φυτική και ζωική παραγωγή) και θεωρείται ως εισαγωγή για τη διερεύνηση των τοπικών προϊόντων που γίνεται στο κεφάλαιο 9. Στο κεφάλαιο 8 προσεγγίζεται αναλυτικά ο τομέας του τουρισμού, μετά τις επιμέρους παρουσιάσεις που προηγήθηκαν σε διάφορα κεφάλαιο, όπως Οικολογία, πολιτιστικά, τουριστικά στοιχεία κ.α. Σκοπός της προσέγγισης είναι η καταγραφή της υφιστάμενης τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή Leader και ειδικότερα της τουριστικής προσφοράς, ζήτησης και οργάνωσης. Η καταγραφή αυτή εξετάζει μεταξύ των άλλων και τις τρέχουσες δράσεις, στα πλαίσια του Leader I, και την πορεία υλοποίησης τους, ώστε να συμπεριληφθούν και αυτές στο γενικότερο πλαίσιο ανάπτυξης δράσεων και να αποτελέσουν μέρος του μοντέλου, παρέχοντας μία όσο τον δυνατόν μεγαλύτερη συμπληρωματικότητα. Η πρώτη φάση "κλείνει" με τα συμπεράσματα αναφορικά με την τεχνική - κοινωνική υποδομή, τον ανθρώπινο παράγοντα και την απασχόληση, ενώ ιδιαίτερη βαρύτητα καταλαμβάνουν τα συμπεράσματα για τον πρωτογενή τομέα τα τοπικά προϊόντα και τον τουρισμό. Τέλος θα πρέπει να επισημανθεί ότι το βάρος της παρούσης μελέτης, αναφορικά με την διερεύνηση των

δυνατοτήτων εναλλακτικών μορφών τουρισμού δεν επικεντρώνεται στην περιοχή των Μετεώρων-Καστρακίου, διότι η περιοχή αυτή είναι αφενός κορεσμένη τουριστικά και η μαζικοποίηση του τουρισμού στην περιοχή αυτή δεν ενδείκνυται για ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και αφετέρου στην εκπονούμενη μελέτη Τοπικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Μετεώρων - Καστρακίου γίνεται αναλυτική προσέγγιση της περιοχής. Ωστόσο στο τέλος της μελέτης, γίνεται προσπάθεια σύνδεσης της υπόλοιπης περιοχής από την περιοχή των Μετεώρων, τόσο λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της παρούσης μελέτης, όσο και τα αποτελέσματα του Τ.Α.Π. Μετεώρων-Καστρακίου. Η δεύτερη φάση της μελέτης αφορά την ανάπτυξη ενός μοντέλου και τον καθορισμό κριτηρίων, για την εφαρμογή του στην περιοχή Leader Καλαμπάκας - Πύλης. Ο όρος μοντέλο υποδηλώνει το σύστημα εκείνο που υπό ορισμένες συνθήκες και με βάση κάποιες παραμέτρους οδηγεί σε ένα επιθυμητό αποτέλεσμα μετά την τροφοδότηση συγκεκριμένων στοιχείων. Σημαντικό στοιχείο επίσης σε κάθε μοντέλο αποτελεί ο προσδιορισμός των επιθυμητών αποτελεσμάτων. Αυτός είναι άλλωστε και ο σκοπός ανάπτυξης του κάθε μοντέλου. Τα μοντέλα αυτά εκφράζονται μέσα από την μαθηματική ανάλυση και δίνονται μέσα από την μορφή μαθηματικών τύπων. Τα μειονεκτήματα που παρουσιάζουν τα περισσότερα μοντέλα είναι ότι έχουν επιτυχία μόνο κάτω από ορισμένες συνθήκες και υπό τον περιορισμό των μεταβλητών. Όσο συνθετότερο είναι το μοντέλο, που σημαίνει μεγάλο αριθμό περιοριστικών συνθηκών και μεταβλητών τόσο δυσκολότερη είναι η σύνθεση του και η εκροή συγκεκριμένων αποτελεσμάτων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ως συνθήκες εξωτερικού περιβάλλοντος μπορούν να νοηθούν οι τάσεις στις προτιμήσεις των τουριστών, η οικονομική ύφεση, οι κλιματολογικές συνθήκες, η πολιτική κατάσταση, η ανάπτυξη νέων ανταγωνιστικών αγορών κλπ. Ως ενδογενείς συνθήκες περιβάλλοντος μπορούν να ληφθούν η προσφορά συμπληρωματικών υπηρεσιών προς τους τουρίστες, η συμπεριφορά τοπικών φορέων και ανθρώπων απέναντι στους τουρίστες και στον τουρισμό γενικότερα, η οργάνωση - διαχείριση και προώθηση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής Καλαμπάκας - Πύλης και άλλοι. Οι παραπάνω συνθήκες αναφέρονται μόνο στον τουριστικό τομέα, εισάγονται ωστόσο και τις συνθήκες που επηρεάζουν τα τοπικά προϊόντα, διαπιστώνεται ότι το συγκεκριμένο μοντέλο γίνεται ακόμη πιο σύνθετο και περίπλοκο. Τέτοιες συνθήκες για τα τοπικά προϊόντα είναι η υφιστάμενη παραγωγή, η υφιστάμενη ζήτηση, οι προτιμήσεις των καταναλωτών, διάφοροι περιοριστικοί παράγοντες στην παραγωγή (π.χ. προδιαγραφές για την φέτα, το τσίπουρο κλπ.), η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για συγκεκριμένα προϊόντα, η ελληνική νομοθεσία, αναφορική με τις επιδοτήσεις, την φορολογία κ.ά. Ειδικότερα για το θέμα τις περιφερειακής ανάπτυξης στη διεθνή βιβλιογραφία συναντά κανείς μία πληθώρα από μοντέλα (στρατηγικές) περιφερειακής ανάπτυξης, που έχουν ως στόχο την εξομάλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και την ισόρροπη ανάπτυξη. Το πρώτο κεφάλαιο της δεύτερης φάσης περιέχει μία συνοπτική παρουσίαση της θεωρίας της περιφερειακής ανάπτυξης, δίνοντας βαρύτητα στα μοντέλα της ισόρροπης ανάπτυξης και της ανάπτυξης του στρατηγικού στόχου, διότι το μεν πρώτο παρουσιάζει συνάφεια με την περιφερειακή πολιτική που εφαρμόζεται στην Ελλάδα, ενώ το δεύτερο δείχνει να αρμόζει στο περιεχόμενο της παρούσης μελέτης, αφού αποσκοπεί στην ανάπτυξη ενός κλάδου (τουρισμού) με ταυτόχρονη αξιοποίηση των τοπικών προϊόντων. Πέρα από τους μεταβλητούς παράγοντες που αναφέρθηκαν παραπάνω και επηρεάζουν τη σύνθεση ενός μοντέλου, αυτό περιορίζεται σημαντικά τόσο από τον υφιστάμενο προγραμματισμό, όσο και από τις τάσεις στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και στα γεωργικά - τοπικά προϊόντα. Για το λόγο αυτό καταλαμβάνουν ξεχωριστά κεφάλαια α) ο υφιστάμενος προγραμματισμός και ειδικότερα το Π.Ε.Π. Θεσσαλίας και το Leader της περιοχής δράσης Καλαμπάκας - Πύλης, β) το πλαίσιο ανάπτυξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και αγροτουρισμού και γ) η διαμόρφωση της αγοράς γεωργικών - τοπικών προϊόντων, από τις νέες τάσεις των καταναλωτών, το Μάρκετινγκ γεωργικών προϊόντων και τους Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην παρούσα μελέτη αφενός η σχεδίαση ενός μοντέλου Περιφερειακής ανάπτυξης θα ήταν εκτός του περιεχομένου και του σκοπού της μελέτης και αφετέρου θα

ξέφευγε από τις δυνατότητες εφαρμογής μέσω των τοπικών φορέων. Από την άλλη πλευρά η σχεδίαση ενός μαθηματικού μοντέλου για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και την αξιοποίηση τοπικών προϊόντων θα είχε περισσότερο θεωρητική υπόσταση και ελάχιστη πρακτική εφαρμογή. Για τον λόγο αυτό δεν γίνεται και καμία ιδιαίτερη αναφορά σε αυτά τα μαθηματικά μοντέλα ενώ αντίθετα μία συνοπτική παρουσίαση των στρατηγικών ανάπτυξης, πιστεύεται ότι όχι μόνο δίνει μία εικόνα για το πνεύμα των στρατηγικών αυτών, αλλά και υποδεικνύει κατευθυντήριες γραμμές ανάπτυξης για την παρούσα μελέτη. Η ανάγκη σύνθεσης ενός μοντέλου στην περιοχή Leader Καλαμπάκας - Πύλης για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και την αξιοποίηση τοπικών προϊόντων απαιτεί περισσότερο χειροπιαστά να δώσει τις κατευθύνσεις, τους στόχους και σκοπούς του μοντέλου καθώς και να προσδιορίσει τα κριτήρια, μέσα στα οποία θα πρέπει να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι. Στο πνεύμα αυτό κινείται και η μελέτη, προσδιορίζοντας τους γενικότερους και ειδικότερους στόχους της μελέτης, τους άξονες στρατηγικής και τα κριτήρια, που αναλύονται διεξοδικά στο τρίτο κεφάλαιο της παρούσας φάσης. Η τρίτη φάση της μελέτης αφορά την εξαγωγή των συμπερασμάτων και τη διαμόρφωση των προτάσεων της μελέτης όπως αυτά περιγράφονται στο τμήμα που ακολουθεί (Περιγραφή & Κωδικοποίηση των συμπερασμάτων της μελέτης).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ & ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΜΕΛΕΤΗΣ:

1. Γενικά Μέτρα και Ενέργειες για την ανάπτυξη Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού

Τα Γενικά Μέτρα για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στη περιοχή Leader αφορούν την "Οργάνωση - Προβολή - Προώθηση", την "Ενοποίηση των τουριστικών δραστηριοτήτων" και την "Κατάρτιση". Αναλυτικότερα στο πρώτο Μέτρο εντάσσονται τρεις ενέργειες και ειδικότερα, η σύσταση ενός φορέα τουριστικής ανάπτυξης, η ίδρυση ενός ταξιδιωτικού γραφείου - πρακτορείου και η εφαρμογή μίας στρατηγικής Μάρκετινγκ. Σκοπός και των τριών ενεργειών είναι η οργανωμένη προσφορά και προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού της περιοχής. Όπως διαπιστώθηκε από την μελέτη, η περιοχή Leader Καλαμπάκας - Πύλης, δεν υστερεί ούτε σε προσφορά τουριστικής υποδομής, αλλά ούτε και σε προσφορά δυνατοτήτων τουριστικής δραστηριοποίησης, αλλά εντοπίζονται αδυναμίες στην οργανωμένη και συντονισμένη προώθηση των μορφών αυτών και γι' αυτό προτείνεται ένας κεντρικός φορέας να επιφορτισθεί με το έργο αυτό. Στο ζήτημα αυτό διατυπώθηκαν δύο εναλλακτικές προτάσεις, είτε η σύσταση μίας εταιρείας τουριστικής ανάπτυξης με την συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και τουριστικών επιχειρήσεων, είτε η αναβάθμιση του γραφείου τουρισμού που λειτουργεί σήμερα στο Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας Πύλης, επιφορτίζοντάς το και με άλλες αρμοδιότητες, αλλά με την προϋπόθεση ενίσχυσής του οργανωτικά και στελεχιακά. Επίσης στο μέτρο αυτό προτάθηκε και η δημιουργία ενός ταξιδιωτικού γραφείου-πρακτορείου, που θα έχει ως στόχο την πρακτόρευση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, ενώ μπορεί να προσφέρει και πλήθος άλλων υπηρεσιών, όπως ξεναγήσεων, έκδοση εισιτηρίων (π.χ. ακτοπλοϊκών συνδέσεων), δρομολόγηση ενός mini-bus στη περιοχή των Μετεώρων για την καλύτερη εξυπηρέτηση των μετακινήσεων των τουριστών από και προς τις Ιερές Μονές αλλά και μεταξύ αυτών, την φύλαξη αποσκευών, τις κρατήσεις δωματίων, την οργάνωση συνεδρίων, την συμμετοχή σε εκθέσεις κ.λπ. δηλ. θα καλύψει ανάγκες εξυπηρέτησης τουριστών, που σήμερα είναι εμφανής στη περιοχή. Η λειτουργία του γραφείου θα είναι συμπληρωματική ως προς των φορέα τουριστικής ανάπτυξης, αλλά το κυριότερο θα φροντίσει για την πρακτόρευση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, που είναι αναγκαία μετά την υλοποίηση των προβλεπομένων έργων στο πρόγραμμα Leader II. Φυσικά δεν θα πρέπει να αναμένεται ότι με την δημιουργία του Γραφείου Ταξιδιού θα υπάρξει άμεσα αύξηση της τουριστικής κίνησης και της διάδοσης των εναλλακτικών μορφών, αλλά τα αποτελέσματα της επιτυχίας θα είναι μεσοπρόθεσμα, δημιουργώντας σωστές βάσεις για την ανάπτυξη αυτών, ενώ ως προϋποθέσεις ορίζονται κυρίως η στελέχωσή του με έμπειρο προσωπικό και η συνεργασία του με τις τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις και ταξιδιωτικά πρακτορεία στο εσωτερικό και εξωτερικό. Ως δεύτερο Μέτρο προτείνεται η "Ενοποίηση των τουριστικών δραστηριοτήτων". Το Μέτρο αυτό προτείνεται από

την ανάγκη που διαπιστώθηκε στη περιοχή Leader, σύνδεσης των τουριστικών δυνατοτήτων και των διαφόρων περιοχών. Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης είχε προκύψει, ότι ενώ στην περιοχή Leader, η φυσική τουριστική προσφορά εκτείνεται σε όλο τη περιοχή, αντίθετα οι επισκέπτες επικεντρώνονται στη περιοχή της Καλαμπάκας (για τα Μετέωρα) και στη περιοχή Ελάτης (για το Χιονοδρομικό Κέντρο), ενώ η διάρκεια παραμονής τουριστών, ιδιαίτερα αυτών της περιοχής των Μετεώρων είναι πολύ μικρή. Για τους παραπάνω λόγους προτείνονται ενέργειες, ώστε η περιοχή Leader να προβάλλεται ως ένα μεγάλο τουριστικό πάρκο, που προσφέρει ποικίλες δυνατότητες, και θα είχε ως στόχο τη διάχυση των τουριστών και σε άλλες λιγότερο γνωστές περιοχές (Καστανιάς, Ασπροποτάμου κ.λπ.), ενώ ταυτόχρονα θα αύξανε την διάρκεια παραμονής των τουριστών μέσα στη περιοχή Leader και θα διέδιδε και τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού που προσφέρονται. Η πρώτη ενέργεια στο μέτρο αυτό είναι περισσότερο ενέργεια προβολής της περιοχής ως ενιαίου πάρκου, με την έκδοση ενός χάρτη της περιοχής που θα αποτυπώνονται όλες οι δυνατότητες τουριστικής δραστηριοποίησης καθώς και της προσφερόμενης τουριστικής υποδομής και θα μπορεί να επιτυγχάνεται με τη σύνθεση τουριστικών πακέτων με ποικίλες δραστηριότητας και διανυκτέρευση σε διαφορετικά καταλύματα μέσα στη περιοχή Leader. Η δεύτερη ενέργεια αφορά τη διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας Περιοχής Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.) στην περιοχή Leader. Τέτοιες περιοχές έχουν ως σκοπό την αναβαθμισμένη προσφορά ποικίλων τουριστικών δραστηριοτήτων σε έναν ενιαίο χώρο και αναλυτικότερη παρουσίασή τους έγινε στο πρώτο κεφάλαιο. Τέλος το τρίτο Γενικό Μέτρο αφορά την κατάρτιση και έχει ως στόχο να δώσει τα εφόδια στους ιδιοκτήτες των αγροτουριστικών καταλυμάτων, καθώς και στους άλλους επιχειρηματίες, για τη σωστή διαχείριση και λειτουργία των επιχειρήσεων, καθώς και την ποιοτική προσφορά των υπηρεσιών. Επίσης στα πλαίσια της κατάρτισης αποσκοπείτε και η δημιουργία ενός υποστηρικτικού σώματος για την προσφορά ειδικών εναλλακτικών μορφών, όπου απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις. Στον επόμενο πίνακα γίνεται μία συνοπτική παρουσίαση των Γενικών Μέτρων και των ενεργειών.